

NEZNANE PTICE

Za Savo po obroček

Bilo je lepo le nekoliko hladno aprilsko jutro, ko je Peter Černe razpel med hipodrom in Savo dve veliki mreži za lovljenje ptic. Ekonomski tehnik iz Energoinvesta je izbral nekaj prostih dni med majskimi prazniki in se povsem predal svojemu konjičku – ptičeslovju ali ornitologiji, kot se imenuje učeno. Peter Černe sodi namreč med tiste zemljane, ki so prepričani, da človek ni središče stvarstva in da živi okoli nas še veliko bitij, ki so vredne naše pozornosti in preučevanja. On se je posvetil pticem. Že nekaj let jih opazuje, lovi in obročka pa jih dve leti.

Peter Černe: »Bičja trstnica (Acrocephalus Schoenobenus) spada pri nas pa tudi v Evropi med najbolj ogrožene ptice. Obrežja rek in močvirja so zaradi regulacije strug in izsuševanja vse bolj negostoljubna okolja za njihov zarod.«

»Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije je bilo ustanovljeno pred osmimi leti,« mi začne pripovedovati, medtem ko natič obročke trem pticam, ki so se malopraj ujele v eno izmed štiri-prekatnih mrež. »Vidite, tole je slavček,« razlaga, njegovi prsti pa se vešče sprehajajo po peruti, jo pretipajo in izmerijo ter me opozorijo na značilno obliko peres. »Tale tu pa je bičja trstnica, ki je pri nas vse bolj ogrožena,« je nadaljeval. Prav po rodu trstnic, latinsko se imenujejo Acrocephalus, so poimenovali slovenski ptičeslovci tudi svoj časopis. Ime ni naključno. Kot že rečeno, je družina trstnic v okolici Ljubljane kot tudi v vsej Evropi močno ogrožena. Človek se je namreč temeljito zajedel v njeno življenjsko okolje z izsuševanjem močvirij, regulacijo rečnih strug in s vsesplošnim onesnaževanjem. Trstnice pa so se le pridružil dolgem seznamu ogroženih ali že povsem izginulih ptic. Med njimi sta v Sloveniji tudi mali slavec in bela štokrja. Mali deževnik in bičja trstnica pa izginjata z obrežij Save, kjer sta značilna gnezdišča.

Podatki, ki jih o pticah zbira okoli šestdeset ljubiteljskih ornitologov širom po Sloveniji, so zato za ornitološki oddelek pri Prirodoslovnem muzeju Slovenije neprecenljive vrednosti. Od Stožic do sotočja Ljubljane in Save v Zalogu so v letih od 1972 do 1982 opazili 198 različnih vrst ptic. Med njimi so ne-

katere, na primer črnobeli srakoper in prepelica, že povsem izginile z obrežij Save. Kar 68 različnih vrst, tudi takšnih, ki v Sloveniji sploh ne gnezdi, pa je ujel v svoje mreže Peter Černe. Ornitologi lovijo spomladi in jeseni, najraje pred dežjem, ko nizek zračni pritisk prisili ptice, da se ustavijo. Spomladi se brez mladičev ptice selijo hitreje, jeseni teče potovanje bolj počasi. »Ptici se ne selijo le med severom in jugom,« je oporekal Peter Černe splošni a zgrešeni predstavi ljudi. V selitev jih prisili pomanjkanje hrane. Ko se njena količina ob gnezdiščih zmanjša na polovico, krenejo drugam. Nekateri, galebi na primer, pa se ne selijo, temveč le klatijo. Selitev ptic teče vedno ob rekah. Včasih letijo tako visoko, da se jih s prostim očesom sploh ne vidi. Takrat jih ljubitelji priključijo v mreže tudi z magnetofonskimi posnetki ptičjega oglašanja. V zadnjem času ujetim pticem zmerijo perut, določijo spol in starost, če se da, ter zberejo ostale biometrične podatke. Na podlagi spremljanja ponovno ujetih in že prej obročkanih ptic so ugotovili, da mladiči, ki tehtajo manj kot 20 gramov, selitve na jug ne preživijo.

Pri nas obročkani ptici so ponesli ime ljubljanske ornitološke postaje (v Evropi jih je 51) na vse strani neba. »Sele lani smo izvedeli, kje prezimijo naše kmečke lastovke,« pravi zaneseno Peter Černe. Lani je prišlo z juga Afrike v Slovenijo sporočilo, da je neka lastovka, ki se je zvalila nekje pod Šmarno goro, prezimila v nekem hlevu v Kongu na 1.500 metrih nadmorske višine 8.900 kilometrov daleč od rodne gnezda. To je bila naša prva lastovka, ki so jo našli južno od ekvatorja. Sicer pa so »naše« ptice ujele že v Tuniziji, na Siciliji, Malti, Korziki, Sardiniji in v Španiji. Tudi na Glinškovi ploščadi gnezdi precej ptic,« pove Peter Černe, ki je tam doma. Mestne lastovke, zelence, liščke, kose, bele pastirice in šmarnice je že videl in slišal peti z okna svojega doma. Zanimivo pa je, da takšna belonska naselja godijo le pticam, ki sicer žive v polpuščavi.

Morda ste tudi vi opazili ptička, ki je pritegnil vašo pozornost, pa ni bil ravno vrabček, kos ali golob. Vsi, ki vas ptice zanimajo, lahko sežete po slovitom Petersonovem priručniku za opazovanje in določanje ptic prosto v naravi, kot svetuje naš sogovornik. Če boste svojo »najdbo« sporočili Prirodoslovnemu muzeju, ne pozabite zapisati, kje in kdaj ste ptico videli.

VIDA PETROVČIČ

Nove zadruge

Konec aprila je bila v Beogradu prva konferenca zadrudnikov Jugoslavije. Iz iniciativnega odbora za ustanovitev potrošniških zadrug iz naše občine sta se konferenci udeležila Jože Perovič in Ivan Pavšič. Poleg kmetijskih zadrug, ki že obstojajo, bi po vsej Jugoslaviji organizirali tudi druge oblike zadrug, predvsem potrošniške. Posebne pozornosti je bila deležna razprava o mladinskih zadrugah, kjer bi brezposelna mladina dobila zaposlitev v manjših zadrudnih obratih.

LIPA ŽE ZELENI

Lipa, ki so jo sredi aprila posadili člani turističnega podmladka na osnovni šoli Milana Šuštaršiča, že zeleni. V okolici šole pa nameravajo posaditi še več dreves, da bi, kot je povedala Marija Groznik, mentorica turističnega podmladka, ki šteje okoli petdeset članov, privabili ptičji zarod in da bi oplešali okolico šole. Skrb za šolsko okolico pa so člani turističnega podmladka, ki deluje poldrugo leto, izpričali tudi s številnimi čistilnimi akcijami, ki so jih izvedli skupaj s krajani ter z rednim čiščenjem okolice spomenikov NOB ob Poti do Gramozne jame. V prihodnje nameravajo sodelovati z bežigradskim turističnim društvom zbirati stare razglednice Stožic in vse zanimive podatke o kraju, kjer živijo in se šolajo.

V. P., Foto: Laci Herman

Slavko Kokalj sedemdesetletnik

Pred sedemdesetimi leti 9. maja se je rodil v Moravčah Stanislav Kokalj-Slavko. Oče je bil krojač in pri njem se je izučil krojaške obrti. Kot naraščajnik se je vključil v sokolsko organizacijo in se kot mlad fant z izrednim poslušom tudi v krajevno pihalno godbo. Veselje do poustvarjalne glasbe mu je bilo prirojeno. Udejstvovanje na glasbenem področju mu je bilo in ostalo do danes življenjska potreba.

Ko je Hitlerjeva vojska leta 1941 zasedla njegov rojstni kraj, se je

takoj pridružil somišljenikom, ki so začeli organizirati osvobodilno gibanje. Ker je gestapo zavohal, da se nekaj kuha, je aretiralo veliko ljudi iz Moravske doline, med njimi tudi njega. Odpeljal jih je v zapore v Begunje, da bi iz njih iztisnil kaj več o uporniški dejavnosti. Ni se mu posrečilo, posrečilo pa se je Slavku, da se izvil iz njegovih klešč. Postal je previdnejši in se kmalu pridružil partizanom. Ko so osnovali Slandrovo brigado, je bil že zavezanec.

Razen njegovih borbenih sposobnosti so borci izredno cenili njegove krojaške veščine. Ker je bil zmeraj več raztrganih hlač kot celih, je imel vedno polne roke dela. Pa tudi kakšna rezervna titovka se je vedno našla v njegovem na-

hrbniku, da je lahko z njo osrečil soborca, ki je ostal brez nje v kakšnem nenadnem spopadu s sovražnikom ali pa na hitrejšem umiku. Bil je mojster za krojenje uniform. Komandante in komisariji so izrecno želeli, da jim jih je on ukroji.

Po osvoboditvi je dolgo delal v vojaškem obrtnem podjetju kot vodja in kot mojster prikojrovalca.

Po daljšem času se je spet ponudila priložnost, da je tudi njegova glasbena žilica prišla do izraza. V krajevni skupnosti Stadion, kjer si je ustvaril dom, je v okviru borčevske organizacije ustanovil tamburaški orkester Mandolina. Vodil jo je dolga leta in jo vodi še danes, čeprav je že v celoti pomlajena. Samo on ji je od veteranov še zmeraj zvest. Zraven je še mentor pri tamburaškem zboru Bisernica na osnovni šoli dr. Vita Kraigherja. Bil je več let tudi inštruktor ene od slovenskih tamburaških skupin na avstrijskem Koroškem. Ko so ustanavljali bežigradsko pihalno godbo, je bil na njegovih ramah velik del bremena z organizacijo in iskanjem godbenikov. Najbrž ni treba posebej naglasiti, da igra tudi v njej in sicer kot klarinetist.

S tem pa ni konec njegovih dejavnosti. Njegove zlate roke ne znaajo prijeti instrumenta samo za igranje. Pravi mojster je za popravljanje starih in izdelavo novih. Izdeluje nove violine, tamburice in mandoline, koliko je popravil starih pa najbrž niti sam ne ve. Popravlil je obupno razbita čela, base in citre, obudil glas starih harmonikam in celo balalajkam. Skratka, njegove roke delajo čudeže.

Njegovi podobi mirnega, vedno razpoloženega in vedrega človeka bi manjkala poteza, če ne bi povedal, da je ob vsem svojem naštetem delu še vedno dejavno prisoten v vsem družbenem življenju v krajevni skupnosti, čeprav ni najboljšega zdravja. Vendar se za to ne meni in morda mu prav njegova življenjska energija pomaga, da kljub vsemu ne kaže svojih let. Za svoje nesebično in požrtvovalno delo je prijel že več državnih odlikovanj in družbenih priznanj.

Ob njegovi sedemdesetletnici mu želimo še dolgo zdravo, srečno in usvarjalno bivanje med nami.

JOŽE PENČA

Obvestilo KS Dol

Krajevna skupnost Dol je redno zaposlila tajnika. Pisarna deluje v gasilskem domu na Vidmu v ponedeljek, torek, četrtek in petek od 8. do 14. ure, v sredo pa od 8. do 18. ure. Uradne ure za stranke: ponedeljek, torek, četrtek in petek od 10. do 12. ure, v sredo pa od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure. Telefonska številka krajevne skupnosti je 647-201.

nedelja, 21. junij 1987
od 8-14"
foto antika
10 let
križanke - ljubljana

tiskarna
KURIR p.o.
61000 Ljubljana
Parmova 39

vam nudi hitre, kakovostne
grafične storitve

- FOTOSTAVEK
- OFSET TISK
- RAZMNOŽEVANJE
- KNJIGOVEŠKA DELA

Telefon: (061) 312-133, 312-141

LIKOVNIKI IZ STADIONA RAZSTAVLJALI

Med 11. in 20. majem so se v avli Druženega centra Bežigrad predstavili člani likovne sekcije Kulturnometniškega društva Stadion z razstavo desetih slik in štirinajstih lesorezov. Osem ljubiteljev, ki se je skupino povežalo februarja letos, je razstavljalo že v tovarni Peko v Trzinu. Njihovo dejavnost strokovno vodi akademski kipar Julijan Renko, vabijo pa vse, ki se zanimajo za likovno umetnost in se ukvarjajo z njo, da se jim pridružijo v likovni sekciji.

V. P.

Delavski svet DO UniteX, zunanja trgovina p. o., Ljubljana, Titova 81

RAZPISUJE

javno licitacijo za odprodajo rabljenih osnovnih sredstev:

A) 1. računalnik philips	P - 359
2. luknjač	P - 110
3. čitalec	P - 115
4. hitrostni pisalnik	P - 150
izključna cena	50.000 din
B) 1. knjižni stroj DARA	S - 415
2. ročni luknjač kartic	
izključna cena	10.000 din
C) 1. sortirka IBM - 83 (osemdeset kolonska)	
izključna cena	5.000 din

Licitacija bo 22. 5. 1987 s pričetkom ob 9. uri v sejni sobi v VI. nadstropju.

Ogled osnovnih sredstev je možen uro pred samo izvedbo licitacije. Za vse udeležence je obvezen 10% polog, ki se vračuna v kupnino, če kupec uspe.

ZBOR OBČANOV

Ustanovitelj in izdajatelj: Občinska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Ljubljana Bežigrad

Uredništvo: Vlado Barabaš (glavni urednik), Janez Snoj (odgovorni urednik), Vida Petrovčič (novinarka) in Rudi Izgoršek (tehnični urednik)

Predsednik časopisnega sveta: Joško Pirnar

Naslov uredništva: Linhartova 13, II. nadstropje, soba 216 / Telefoni: 314-745 in n. c. 329-041, interno 357 in 324

Izhaja praviloma vsaki 14 dni / Časopis dobijo brezplačno vsa gospodinjstva in vse delovne organizacije v bežigradski občini / Rokopisov in fotografij ne vračamo / Poština plačana pri pošti 61102 Ljubljana / Tekoči račun pri SDK Ljubljana: Občinska konferenca SZDL Ljubljana Bežigrad 50102-678-50085

Leta 1971 je časopis prejel priznanje Osvobodilne fronte slovenskega naroda, leta 1980 nagrado in priznanje občine Bežigrad, leta 1981 pa srebrni znak Zveze sindikatov Slovenije

Tisk in korekture: ČGP Delo, tozdr Tisk časopisov in revij, Ljubljana, Titova 35

Naklada: 25.100 izvodov

Obvestila Društva upokojencev Stadion

Društvo upokojencev Stadion, ki šteje zdaj že 310 članov, namerava letos organizirati tri izlete in dodatno še dva, če bo med članstvom zadosti zanimanja.

Prvi izlet bo konec maja v **Železno Kaplo**. Potovali bomo preko Jezerskega, Železne Kaple, Pliberka, Poljane, Kotelj in Slovenjgradca nazaj v Ljubljano. Pot bo dolga okrog 250 km.

Drugi izlet bo konec junija v **Logarsko dolino**. Potovali bomo preko Trojan in Mozirja v Logarsko dolino, nazaj grede pa preko Radmirja, Gornjega grada in Kamnika. Pot bo dolga okrog 220 km.

Tretji izlet bo konec septembra, v času trgatve, v **Črnomelj in Metliko**. Potovali bomo preko Žužemberka in po Partizanski magistrali, vračali pa se bomo preko Novega mesta. Pot bo dolga približno 200 km.

Če se bo priglasilo vsaj 30 udeležencev pa bomo privedli še dva izleta:

Vače (geometrično središče Slovenije) - Čebine - Laško - Celje - Ljubljana; pot bo dolga približno 200 km.

Grad Snežnik - Cerkljica - Loč - lovski muzej v gradu Bistra - Vrhnika - Ljubljana; pot bo dolga približno 200 km.

Zaradi cenejših prevozov bodo vsi izleti ob delavnikih.

Prijave in informacije v pisarni društva v domu KS Stadion, Staničeva 41, vsak četrtek po 9. uri.

Druge dejavnosti Društva upokojencev Stadion:

Merjenje krvnega pritiska - vsak prvi ponedeljek v mesecu od 9. do 10. ure.

Pravna pomoč - Vsak prvi četrtek v mesecu od 9. do 10. ure.

Šah - vsako sredo od 9. do 12. ure.

Kegljanje - vsak torek od 11. do 13. ure.

Vse dejavnosti so v družbenem domu Stadion, Staničeva 41.

V Društvo upokojencev Stadion ustanavljajo pevsko društvo, dramsko recitacijsko skupino in likovni krožek. Vključite se v športne dejavnosti (kolesarjenje, balinanje, streljanje), pridite na izlete, prireditve itd. Prijavite se vsak četrtek od 9. do 11. ure v Družbenem domu Stadion, Staničeva 41, soba 101, v navedenem času tudi na telefon 326-268.

Postanite član Društva upokojencev Stadion! Uradne ure so vsak četrtek od 9. do 11. ure v Družbenem domu Stadion, Staničeva 41.

IZLET NA KOROŠKO

Obveščamo člane, da v sredo, 27. maja, organiziramo izlet na Koroško (Železna Kapla). Odhod avtobusa ob 7. uri izpred Druženega doma Stadion, Staničeva 41. Prijave sprejemamo še v četrtek, 21. maja. Ne pozabite na veljavni potni list!